

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 firtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

A gazdasági egyesületek szövetkezete.

I.

A mezőgazdaság és gazdasági iparral szoros összeköttetésben álló, fontos kérdést tárgyal a „Kolozsvár” hasábjain Gr. Stz. Gy., kinek magvas soraiban könnyű, az országszerte ösmeretes, jeles gazdasági író tollára ösmerni.

Szervezkedést sürget, a gazdasági élet föllendülése okán és a gazdasági szövetkezetek létesítését.

Az egyleti életben, írja a szerző, a legnagyobb fontosságú kérdések közé tartozik a gazdasági érdekek egyöntetősége és nyilvánvaló, hogy az egyletek csak úgy bírnak értékkel, ha bizonyos geográfiai beosztással helyezkednek el, oly módon osztatva vidékekre, hogy a kereskedelem, ipar, ugyszintén a produkezió viszonyai, lehetőleg a helyi egyletekkel összhangzásban álljanak; így, az érdekek állandóan megvédhetők.

Ösmerteti a külföldön, hasonló irányban keresztülvitt és üdvösnök bizonyult reformokat. Württemberg 12 vidéki szövetségre van felosztva. Ezekhez tartoznak a kerületi egyletek s az összes vidéki szövetségeseik, melyek képviselve vannak a központi állami testületben. Poroszországban a főegyletek, helyi s a szükséghez képest kerületi egyletekre oszlanak s azonkívül a kitünő szakembereket szakosztályokba gyűjtik össze. Az egylet feje: az állami aekonomiai kollegium, melynek tagjai az egyletek választottjai (19) és az állam által kineve-

zett szakemberek (9) Ezenkívül van még egy hetvenöt tagu gazdasági tanács, mely szakokra oszolva, az illető miniszter elnöklete alatt működnek. A szászok egylete nemcsak a vidék, hanem a szomszédos herczegségek egyleteit is magához fűzi, összesen 106 egyletet, több mint 14,000 taggal.

Kétségtelen, hogy a gazdasági egyesületek szervezkedését illetőleg égető szükség van a reformokra. Olyan reformokra, melyek biztosítsák a társegyletekkel való szakszerű összeköttetést; mert csak ez lehet alapja és kiinduló pontja az összhangzatos és egészséges egyleti működésnek s csak ezen az uton remélhetjük, hogy a gazdasági egyesületek a kormány földmivelésügyi politikájának irányításánál, a gazdasági érdekeknek megfelelően érvényesíthetik magukat s egyzersmint megkönnyebbíthetik magának a kormánynak is nehéz feladatát.

Nem osszuk ugyan szerző nézetét abban, hogy péld. a Királyhágón inneni részekben alakult két nagy és több kisebb megyei gazdasági egyesület, a különböző arányban való működés okán, nagyban és egészben valami praktikusat nem tudott és nem tud létrehozni, de az kétségtelen, hogy a gazdasági egyesületek a mai szervezet mellett, a párhuzamos vonalokat összekötő kapocs és egy állami központ felé irányított vezérfonal hijjában, csak igen kicsiny részben felelhetnek meg ama magasztos és hazánk legfontosabb érdekével kapcsolatos feladatnak, mely a gazdasági egyesületekre vár.

Lehetetlenség, hogy ne érezné valamennyi egyesület az egymás és államkormány közötti kapocs hiányának hátrányait s ebből kifolyólag mintegy önkénytelenül lebben föl a kérdés, hogy hát tulajdonképen minő okok befolyásolják, hogy ezen a téren olyannyira nehezen indul meg a várva-várt reform? Mi akadályozza abban, a már létező egyesületeket, hogy a megfelelő számú központot kijelölve, a választmányokba és szakosztályokba küldendő képviselők által, létrehozzák az egyesületeket összekötő és a harmonikus működést biztosító kapcsot? Mi akadályozza az egyesületeket abban, hogy az eszmék összefolyását közvetítő, eme kapcsok létesítése után megszerezzék maguknak a megfelelő befolyást az államkormányzat gépezetében is, a hol, gazdasági életünket érdeklő legfontosabb kérdések várnak megoldásra s mi akadályozza egyleteinket abban, hogy az ország lehető számos pontjain, a központtal szerves összeköttetésben álló, fiók-egyleteket, szakosztályokat alakítsanak, hogy felköltsek az érdeklődést az egyesületi élet iránt, fölverjék

magukat az egyesületeket is, abból a lethargikus álomból, mely zsi-
badást és részben tehetetlenséget szül?

Két kérdést látunk e fontos reformeszme hátterében.

Egyik a központ, illetőleg a központok kikerekítésének
kérdése, melynél bizonyos, könnyen érthető subjectiv irányzatok áll-
hatnak a helyes megoldás útjába. A másik az egyesületek auto-
nomiájának kérdése az állammal szemben.

Azt hisszük azonban, hogy a mit a külföldi gazdasági egyesüle-
teknek sikerült az egyesülés eszméjének megoldásánál és az állam
közötti kapcsolat létesítésénél mindkét érdeket egyeztetni, a nélkül,
hogy az egyesület autonómiája a legkevesebb csorbát is szenvedett
volna; bizonyára, a magyarországi egyesületeknek is sikerülne e fon-
tos reformkérdés megoldásánál az egyletek érdekeit a gazdasági érde-
kekkel egyeztetni. —

A filloxera-irtó-szerekkel szédelgés ellen.

A földmivelési miniszter július 2-ről 30,051. sz. a. a következő
rendeletet adta ki: Valamennyi törvényhatóságnak. Valamennyi köz-
igazgatási bizottságnak.

Hivatalbeli elődöm 1888. évi május hó 20-án 25,077. sz. a. kelt
körrendeletével felhívta a czímet, hogy a szőlőbirtokosokat a külön-
böző állítólagos filloxera irtószerekkel üzött szédelgésekre figyel-
meztesse.

Tekintettel arra, hogy azoknak száma, kik ily szereket ajánlanak
s hirlapi és egyéb uton hangzatos szavakkal hirdetnek, folytonosan sza-
porodik: indittatva érzem magamat, hogy az idézett körrendelet szí-
gorú véghajtására, illetőleg az abban foglaltaknak — a közönség tájé-
koztatása s a jóhiszemű szőlőbirtokosoknak a rászédetéstől leendő meg-
óvása végett — minél kiterjedtebb módon való közzétételére a czímet
ujból oly megjegyzéssel figyelmeztessem, hogy a gyéritési eljárásra al-
kalmazott szénkénegen kívül, más alkalmas phylloxera irtószer mind-
eddig nem létezik, s mindaz, a ki azt állítja, hogy az általa feltalált
szerrel az állami szakközegek által sikeres kísérletek tétettek, valót-
lant állit s a közönség félrevezetésére irányuló szédelgést követ el.

Megjegyzem végül, hogy azon körülmény, hogy az illetők az ál-
taluk feltalált filloxera irtószerekre esetleg szabadalmat nyertek, ezek-
nek sikeres alkalmazhatósága mellett mit sem bizonyít, mert szabadal-
mat bármely új találmányra bár ki nyerhet; a szabadalom azonban

csupán azt a jogot biztosítja az illetőknek, hogy a szabadalom tartama alatt azon találmány előállítására kizárólag a feltaláló van jógosítva, — arra nézve azonban, hogy ezer találmány arra a célra, melyre szánva van, sikerrel használható e, egyáltalában semmi biztosítékot nem nyújt, mert ezen kérdés a szabadalom megadása alkalmával elbírálás tárgyát nem képezi.

A szőlővessző-forgalom szabályozása.

A szőlővessző-forgalom szabályozását illetőleg, a földmivelési miniszterium 25,000—890. sz. a. körrendeletet bocsájtott ki, miből közöljük az alábbiakat:

Zár alatt lévő területekre, vagyis olyan községek határaiba, melyekben a filloxera jelenléte megállapított és melyek ennél fogva hivatalos filloxera-zárlat alá vétettek: bárhonnan, akár európai, akár amerikai fajta gyökeres vagy sima vesszőket szabad szállítani.

Zár alatt nem lévő területeket illetőleg:

a) a Királyhágontúli országrészben zár alatt nem levő területekre, sehonnan semmiféle szőlővesszőt szállítani nem szabad;

az ország többi részeiben zár alatt nem levő területekre csupán az illetékes szakközégek által, a filloxera támadásai ellen mentességet (immunitást) biztosító és ezen tulajdonságánál fogva „immunis“-nak nevezett futóhomok-talajú területekről s innen is csak sima szőlővesszők szállítása engedhető meg;

c) ilyen immunis talajú területekre bármilyen (tehát európai vagy amerikai) fajta, akár gyökeres, akár sima szőlővesszők szállítása bárhonnan meg van engedve.

d) ilyen immunis területekről származó, akár európai, akár amerikai fajta, de csakis sima szőlővesszők szállítása, a földmivelésügyi miniszter által a rendeltetési hely törvényhatósága részéről előterjesztett kérelem alapján, zár alatt nem levő és nem immunis homoktalajú községek határaiba is megengedhető.

Gyökeres szőlővesszőket azonban zár alatt nem lévő határokba, még immunis talajú területekről sem szabad szállítani.

e) Egyes törvényhatóságok, járások vagy községek tekintetében a miniszter — az illetékes törvényhatóságok előterjesztése alapján — egyszer mindenkorra érvényes határozatot is hozhat arra nézve, hogy szabad-e az ottani, zár alatt nem lévő határokba, immunis talajú területekről sima szőlővesszőt szállítani?

Az olyan, nem immunis futóhomoktalajú községekre nézve, melyekben eddig szőlőmivelés nem volt, s melyek ezen oknál fogva zár alatt nem is lehetnek: fölmerülendő esetekben a földmivelésügyi miniszter állapítja meg, hogy az ilyen községre nézve — a szőlővessző-forgalom tekintetében — jelen rendelet melyik pontjának határozmányai irányadók.

Az előző pontokban megállapított szabályok kizárólag a vasuton vagy hajón, avagy eshetőleg postán történő szőlővessző-szállításokra vonatkoznak.

A tengelyen (kocsin) történő vesszőszállítás tekintetében a következő szabályok irányadók:

Szőlővesszőt a származási helytől a rendeltetési helyig kizárólag tengelyen (kocsin vagy szekéren) szállítani csakis ugyanazon zárlati csoporton belül van megengedve.

Ezen kívül még következő esetekben szabad szőlővesszőt tengelyen szállítani:

a) Immunis futóhomoktalajú telepről, zár alatt nem lévő olyan rendeltetési helyre szánt sima szőlővesszőket, a hová ilyen vesszők szállítását a földmivelésügyi miniszter, a jelen körrendelet d) pontja értelmében, a rendeltetési helyre nézve illetékes törvényhatóság részéről előterjesztett kérelem alapján megengedte;

b) bárhonnan, immunis futóhomoktalajú telepre és

c) filloxera miatt zár alatt levő helyre szánt, akár sima, akár gyökeres szőlővesszőket:

a származási helyről a legközelebbi feladó vasut- vagy hajóállomásig; valamint a leadó vasut- vagy hajóállomástól a rendeltetési helyig akkor is szabad tengelyen szállítani, hogyha a feladó, vagy leadó vasuti vagy hajóállomás nem fekszik a származási, vagy rendeltetési hely zárlatcsoportjának határán belül s így e miatt a vessző-szállítmányt tengelyen kellene a csoport határán keresztül vinni.

A szőlővesszőszállításhoz szállítási igazolvány szükséges.

A szőlővesszőszállítási engedélyek, illetőleg igazolványok kiállítása iránt a jelen rendelet értelmében illetékes hatóságokhoz intézett beadványok és megkeresések bélyegmentesek.

A szállítandó szőlővesszőknek jól elzárt deszkarekeszekbe, vagy kettős zsákvászonba kell csomagolva lenniök.

A postahivatalok, vasutak, gőzhajók és egyéb közlekedési vállalatok csakis szállítási igazolvánnyal kísért szőlővessző-szállítmányokat

vehetnek fel továbbítás végett. Az igazolvánnyal kísért szállitmányokat azonban fölvenni és továbbítani kötelesek.

A nevezett közlekedési hivatalok és vállalatok közegei ezen rendelkezés szigorú megtartásáért felelősséggel tartoznak.

A községi előljáráások, valamint a pénzügyőrségi közegek, saját hatáskörükben, szintén szigorú felelősség terhe alatt, ellenőrzést tartoznak gyakorolni a fölött, hogy jelen rendelet határozmányai pontosan megtartassanak. A csendőrség is köteleztetik rendes portyázásai alkalmával a szőlővessző forgalomra a legpontosabban felügyelni és minden ez irányban észlelt szabályellenességeknél szolgálati befolyást gyakorolni.

Ez alkalommal ismételten felhivatik a törvényhatóság figyelme arra is, hogy a szőlőnövény alkatrészei közül — a szőlővesszőtől eltekintve, melynek forgalmát a jelen rendelet határozmányai szabályozzák — egyedül a szőlőfürt képezi szabad forgalom tárgyát és ennek kivételével a szőlőnövény minden egyéb alkatrészének forgalma — az 1880-ik évi márczius hó 2-án 5.693. és október hó 22 én 30.574. sz. alatt kelt, valamint az ugyanazon évi junius hó 28-án 16.492. sz. alatt kelt rendeletek értelmében — szigoruan tiltva van; miért is különös gonddal ellenőrizendő az, hogy a szőlőlevél, mellyel a filloxera szintén könnyen elhurczolható, semmi szin alatt forgalomba ne kerüljön, nevezetesen pedig gyümölcs vagy szőlőfürt csomagolásához ne használtassék. Az e részben fennálló tilalom áthágói ellen a törvényhatóság — az idézett rendeletek alapján — kellő szigorral járjon el.

Meszet a tyukólba.

Zu m tanár „Die Krankheiten der Hausgeflüge.s“ czim alatt igen érdekes és tanulságos könyvet adott ki, melyben tüzetesen tárgyalja a házi szárnyasok betegségét, valamint azok orvoslását.

Nevezett tanár, ajánlja munkájában, hogy a tetvek sat. élődi állatok elpusztítása czéljából (melyek néha oiy nagy mértékben meglepik házi szárnyasainkat) hintsünk oltatlan mészport a tyukólak padozatára. Erre vonatkozólag a következőket írja: egy idő óta sokféle kísérletet tettem, hogy házi szárnyasaimat megmenthessem az élődi állatok alkalmatlankodásaitól. A petroleum és kőngőz eredménytelen maradt; mig végre a mult nyáron először kísérlettem meg. a mészpor alkalmazását, még pedig ezuttal csak abból a czélből, hogy megkössem avval a tyukólban, a ganéjból kiszabaduló ammoniak gázokat. Ekkor tapasztaltam,

hogy szárnyasaimnak nem alkalmatlankodnak a tetvek s ugy az idősebbek, mint az ifjak egészségi állapota igen kitűnő lett. Ebben az évben ismétlem a kísérletet és ugyanazt a jó eredményt tapasztaltam, s meggyőződtem egyszersmint arról is, hogy egyébnek nem tulajdoníthatom, mint a tyukólban szétszórt mézspornak. A mézspor alkalmazása következő; egy pár maroknyi mézsport, minőt péld. a mézégetőkben fölös mennyiségben találunk, hintsünk a tyukól padlására és oldalfalaira. A mézspor egy része behatol a repedésekbe és nyílásokba, a hol minden állati életet megsemmisít, a maradék leesik a földrő, a honnan kevés idő múlva (nehány percnyi várakozás elég) a tyuk ganéval együtt, valamelyik szögletbe összesöpörjük. A következő nap reggelén ugyanezt kell tennünk s időről-időre, minél gyakrabban ismételnünk, mert ez az egyetlen helyes tisztítási eljárás, melynek megvan az a haszna is, hogy a szárnyasok után nyert gnnében megkötvén az ammoniákat, ezt, teljes erőben alkalmazhatjuk trágyázásra. —

A fejés mestersége.

Felesleges bővebben fejtegetnünk, hogy a tejgazdaságban mennyire fontos kérdés, ha vajjon a tejelő marha fejése szakértő kezek által történik-e? hogy a kellő szakértelem nélkül végzett fejés következtében mennyire csökkenhet a tejmennyiség s megfordítva, a szakszerű kezelés mellett mennyire fokozhatjuk a tejproduktio mennyiségét?

Befolyással van a fejés eredményére, hogy az állatot mindég egy bizonyos időben fejjük.

Megfordultam több külföldi, nagyobb tejgazdaságban s ott tapasztaltam, hogy a tejelő marhát már ifju korában szoktatják arra, hogy megengedje magát fogatni s hagyja, hogy tőgyét fejjék. Nyalánkságokkal igyekeznek szeliddé tenni, hogy a fejést zavartalanul lehessen végezni.

Igen fontos, hogy már a fiatal tehenet az utolsó cseppig fejjük ki és ugy végezzük a fejést, hogy az alatt a tehen inkább megkönnyebülést érezen, mint torturát.

Az első borju után mindaddig kell fejni a tehenet, mig csak teje teljesen elapad.

Szabály továbbá, hogy a fejést mindig étetés előtt végezzük. Ekkor az állat nyugodtabb. A legelőn levő marháknál is be kell szüntetni a legeltetést a fejés alatt.

A fejésre meghatározott időt, minden esetben, percnyi pontossággal be kell tartani; épen úgy mint az étetést. Ha e szabályt nem tartjuk be, az állat nyughatatlan lesz, a mi a fejés eredményének rovására esik.

Semmi szín alatt se engedjük meg, hogy a cselédség a marhával durván bánják. Semmiféle erőszakkal nem lehet kényszeríteni az állatot, hogy a tejet leengedje; míg ellenben, ha vonzódik ahhoz, a ki vele bánik, a mit csak szelid bánásmóddal lehet elérni, jobb eredményt érhetünk el. Ezért, a lehetőségig ritkán kell változtatni a fejéssel foglalkozó személyeket.

A fejő egész kézzel fogja meg a tőgyet és egyenletesen nyomja ki a tejet. Sok helyt tapasztaljuk, hogy fejő csak két ujjal fogja meg a tőgyet és felülről lefelé hozva, nyomogatja, a mi nem helyes. Ezt legfeljebb a fejés végefelé tehetjük, azért, hogy a tőgyből az utolsó csöpp tejet is kifejhessük.

Arranézve, hogy hányszor kell a tehenet naponta fejni, megjegyzem, hogy hosszas gyakorlatom arra a tapasztalatra vezetett, hogy a borjuzás utáni első négy hétben, czélszerű naponta háromszor fejni, hogy az akkor nagyobb mennyiségben gyülemelő tejtől, rövidebb időközökben szabadítsuk meg az állatot. Az erősen tejelő marhát mindaddig fejhetjük naponta háromszor, míg látjuk, hogy a tőgyben nagyobb mennyiségben gyülemelő tej a tehennek terhére lehet, a mit legtöbbször elárul a tőgy csepegése. Volt eset, hogy a az erősen tejelő tehenet naponta ötször fejtem meg, mely eljárás hasznosságáról bő alkalmam volt meggyőződni.

Később elég, ha a tehenet naponta csak kétszer fejjük; míg végre az utolsó négy hétben elég az egyszeri fejés.

A nyári hagymavetés.

Azért czélszerű nyáron vetni a hagymát, mert őszig nem fejlődhetik annyira, hogy a következő év tavaszán már magot hozzon. Május és junius hóban még nem kórózik ki s így akkor nyerünk kitünő zöld hagymát, mikor a tavasszal kiültetett, megelőző évi hagyma már virágzik, a tavaszi vetés meg igen zsenge.

A hagymavetés eme módjának még az előnye is van, hogy ekként sokkal olcsóbban jutunk a zöldhagymához, mint ha rendesen duggatott hagymából állítjuk elő, mert nemcsak hogy sürűbben ültethetjük be a

vetemény-ágyat, hanem e célra felhasználhatjuk azokat az ágyakat is, melyekben ugyanezen évben már valamely más, korai zöldséget termeltünk, míg viszont, azokat az ágyakat, melyekből május és június hóban kifogy a zöld hagyma, szintén fölhasználhatjuk, valamely más zöldség-termelésre.

A magot legcélszerűbb olyan ágyakba vetni, melyekben előbb saláta, korai borsó, vagy karalábé volt. Hagyma-ágyba, ugyanazon évben, nem célszerű ismét hagymát vetni.

A magot legjobb sorba vetni s a vetés után a földet leve-regetni s mindaddig, míg a mag kikel, gondosan öntözgessük.

A nyáron vetett hagymát ősszel a földben is hagyhatjuk. Ebben az esetben azonban, a hagyma-sorokat be kell takarni földdel, különben elfagyhat.

A hagyma fejlődését nagyon elősegítjük, ha a hagyma-ágyat késő ősszel, vagy télen behintjük korommal.

Szakirodalom.

A kolozs-monostori gazdasági tanintézet évkönyve az 1888—89-ik tanévről megjelent igen becses tartalommal; a Vörös Sándor igazgató szerkesztésében, több rajzzal, 6 könyomatu táblán. A bivaloknak Erdélybe való beszármazásáról érdekes adat gyűjteményt tár fel Dr. Szentkirályi Ákos r. tanár. Ezek szerint nem lehet határozottan eldönteni, hogy az első bival mikor került erdélybe, valószínű azonban, hogy a X-ik században már ösmerték a bivalat „bobolos“ név alatt s II. Béla királynak egyik, 1138-ban kelt adománylevelében is említve van a bivalszarv, mellyel a prépostság atyáinak adóznia kellett. Czikkiró azt következteti, hogy a hunnok maradékával rekedtek meg erdélyben a bivalok és épen nem lehettek valami nagy számban. Gáspár József, gazdasági segéd, ösmerteti a tanintézet juhászatát, a sajtkezésítést feltüntető rajzokkal. A közlöttek nyomán felemlítjük, hogy az intézet juhászata majdnem egyidei az intézet fennállásával, a sajttermelés évi mennyisége pedig a következő: 1881. = 1650₇ kilogramm; 1882. = 1226₉ klgr; 1883. = 2478₃ klgr.; 1884. = 1538₂ klgr.; 1885. = 1307₄ klgr.; 1886. = 1374₄ klgr.; 1887. = 1290 klgr.; 1888. = 1649₇ klgr.; 1889. = 1139₉ klgr. A juhsajt kilogrammonként 80 kron adatott el s egy liter juhtej 13₂ krajczáron lett értékesítve. Ezután leírja az általánosau elősmert

kiváló minőségű monostori sajt készítés módját. Megemlítjük még, hogy a Gáspár által közölt adatok szerint egy anyajuhval 11 éves adat átlagai szerint 7 frt 74 kr. nyers jövedelem éretett el. Ásványi Lajos, intéző, ösmerteti a gazd. tanintézet kultur-növénytermelését, u. m. tiszavidéki őszi buza, montagnei őszi rozs, angol chevalier árpa, kuba zab, székely tengeri, magnum bonum fajta burgonya, oberndorfi takarmányrépa, zabos bükköny, vörös lóher, dohány. A dohány-termelés katasztrális holdanként 11 frt, 39 frtot jövedelmezett. A kísérleti termelésről Réti János r. tanár ad jelentést, miből az alábbiakban közöljük az üszögös buzával tett csávázási kísérletek eredményét. A kísérlet célja volt, a csávának a mag csiraképességére és az üszöggombák életképességére vonatkozó hatásának kipuhatolása

A kísérleti táblák nagysága és sorrendje:

1. t.	130	□	öl,	elvetve	10	liter	üszögös	buzával,	minden	csáva	nélkül.
2. t.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	patakvizben jól megmosva.
3. t.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	oltott mésszel csávázva.
4. t.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1 ₅ dkg. rézgálicz. csávázva.
5. t.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3 ₀ " " "
6. t.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	6 ₀ " " "
7. t.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	Dupuy-féle csávával.

A csávázás mikéntje:

A 2. számú kísérletnél, a buza 10 perczig sebesen folyó patakba helyezett rostában lett megmosva. A 3. számú kísérletnél, a buza 0.2 lit. oltott mész és 2 liternyi vízkeverékbe lett 1 óráig áztatva. A 4. 5. és 6. számú kísérlethez, a csáva úgy lett elkészítve hogy a megfelelő 1₅, 3₀, illetve 6₀ dkgr. rézgáliczt külön-külön két-két liternyi langyos vízben jól feldottuk és az így készült csávában a buzát jól megmostuk, garmadába helyeztük és 18 órai állás után elvetettük. A 7. sz. kísérletnél Dupuy előírása szerint cselekedtünk. (Dupuy csáva-anyagát, mint csalhatatlan szert ajánlotta az üszög ellen: az egész csávaszer legnagyobb része különben rézgáliczból állott.)

A csáva hatása a magvak csiraképességére:

Az	1. 2. 3-ik	számu	kísérletnél	a	buza	csiraképessége	94%	volt.
A	4-ik	"	"	"	"	"	92%	"
Az	5-ik	"	"	"	"	"	88%	"
A	6-ik	"	"	"	"	"	86%	"

A 7-ik számú kísérletnél az elvetett buza csiraképessége 93% volt. A vetőmag származása: Piaczon összevásároltatott a legüszögö-

sebb mag. Előnövénye: mohar. A talaj előkészítése: tarló- és vetőszántás. A vetés ideje és módja: nov. 2-án a felszántott talajra kézzel elvetetett és kétsorosán leboronáltatott a mag. Tenyészidőalatti ápolása: tavasszal egyszeri fogasolásból és az itt ott előtörő nagyobb gyomok irtásából állott.

Az üszögös kalászkok meghatározása: Minden egyes táblából egy-egy négyszögméternyi terület pontosan kiméretetett, a rajta levő kalászkok levágattak és megválogattak.

A különböző csáváknak az üszkösödésre vonatkozó hatásáról:

Az I kis. t. termelt kalászkok között 76,9% üszögös kalász találtatott;

a II.	"	"	"	"	"	40%	"	"	"
a III.	"	"	"	"	"	31%	"	"	"
a IV.	"	"	"	"	"	18%	"	"	"
a V.	"	"	"	"	"	3,8%	"	"	"
a VI.	"	"	"	"	"	0,2%	"	"	"
a VII.	"	"	"	"	"	38%	"	"	"

Rövid Gazdaságtan cím alatt Györfy János tanító füzetet adott ki népiskolák számára. A ministeri tanterv szerint készült kiadvány a gazdasági irodalomban hézagot pótol. Ára 10 kr.

Vegyes közlemények.

— A földmivelésügyi ministert és államtitkárt az erd gazdasági egyesület, külön fölterjesztésben kérte föl az augusztusi tenyészállatkiállítás és avval kapcsolatos tárlatok megszámolására.

— Augusztusi kiállításunk. A tenyész-kiállítással kapcsolatos, kertészeti, méhészeti, stb. kiállítás programját lapunk jelen számához mellékelve veszik olvasóink. A mint már előbb jeleztük, a program, valamint a bejelentési iverk szétküldése a miatt késett, mert a bizottság megállapodása után, a jutalmakat illetőleg változtatás történt. Bizonyára örömmel veszik tudomásul az érdekeltek eme változtatást, mely szerint a mellék-kiállítás tárgyaira, 5 ezüst érem és oklevelen kívül, pénzjutalmak is tüzetek ki. Összesen 70 arany frank, 19 ezüst érem és diszoklevelek lesznek kiosztva. Ismételten felhívjuk a gazdaközönség figyelmét kiállításunkra és kérjük a bejelentési iverk pontos beküldését s megemlítjük egyszersmint, hogy a bizottság szakadatlan munkában van a rendezés körül s a kiállítás sikere a legfényesebbnek ígérkezik.

— Filloxera-vizsgálat a kolozsvári szőlőkben. Dr. Szaniszló Albert k.-monostori gazd. tanintézeti tanár és Dr. Bartha János Ko-

lozsvár város főorvosa megkezdették a filloxera-vizsgálatot a kolozsvári szőlőkben. Első sorban a Kőmáli szőlőket vizsgálták meg, hol a leggondosabb vizsgálat után se találtak filloxerát. Kőmál után következik a Rákóczi-hegy és sorban a többi szőlők. A vizsgálat eredményét, annak teljes befejeztével közölni fogjuk.

Kísérlet a Szkala-féle filloxera szerrel. A Szkala-féle filloxera irtó, titkos összetételű szerrel kísérletet tett Waldhidon Dr. Szaniszló Albert kolozs monostoriagazd. tanintézeti tanár, egyetünk ideiglenes titkára. Említett filloxerás területen kétszer alkalmazta Szkala szerént, s e hó végén fogja megvizsgálni a kísérlet eredményét, miről annak idején hirt adunk olvasóinknak. Ugyanakkor előadást fog tartani Dr. Szaniszló a gyéritő eljárásról, mirenézve az eszközök és a szénkéneg már a helyszínén vannak.

— **Mérgező a chilisalétronnal trágyázott zöid takarmány?** E kérdés felett eszmecsere fejlődött ki a külföldi gazdasági irodalomban. Erre az a körülmény szolgáltatott alkalmat, hogy nem egy esetben pusztultak el olyan állatok, melyek chilisalétronnal trágyázott helyen termelt zöid takarmányt ettek. Többen azt állították, hogy a növény fölszivta a talajból a chilisalétromban levő mérgező anyagokat s így jutottak azok az állati testbe. Sikerült azonban bizonyítani, hogy téves ez a feltevés s a mennyiben igaz, hogy a chilisalétronnal trágyázott földön termelt zöid takarmánnyal több állat megmérgeztetett: annak oka abban van, hogy a chilisalétromban nem volt helyesen alkalmazva és a növényre tapadva, természetes állapotban jutott az állat gyomrába.

— **Uj cognace gyár.** Zemplénmegyében cognace gyár-részvénytársaság alakult. A gyárat Tokajban állították fel.

— **Jégvihar.** Deésről írják lapunknak, óriási jégviharok voltak e hó 3-án és 4-én vidékükön, minőre a legöregebb emberek se emlékeznek, tönkretéve a gazdaközönség minden reményét. E hó 3-án délután 4 és 5 óra között megyénkben elverte a jég: Szűkerék, Pánczélcseh és Középfalva községeket. Negyedikén délelőtt 11 órakor Pánczélcsehet másodsor. A jég legtöbb kárt tett a mezőségen, a hol, a déli oldalon kezdve, Maros-Ludastól végig vonult a legtöbb község felett, mindenütt óriási károkat okozva s több helyt teljesen tönkre tette a termést. Érinté Maros-Tordamegyének több községeit. A kár közel egy millió frt. Biztosítva, sajnos, igen kevés volt

— **Hernyók és más ártalmas rovarok irtása a répa földön**

és káposztásban, sok gondot okozott a gazdáknak, mert semmiféle orkánmot se sikerült találni, mely a sikert a várakozásnak megfelelően biztosította vol. Elvégre az ártalmas férgék pusztításának biztos módját is megtalálták, a mi nem más, mint a házi szárnyasoknak a kitelepítése, mozgó tyukólakban. Ugy hazánkban, mint a külföldön tett kísérletek bebizonyították, hogy az ártalmas rovaroknak legnagyobb ellenségei a tyukok és csibék.

— **A vetőmag tisztogatásának fontos voltát** legkézzelfoghatóbban mutatják a Zürichben tett tapasztalások. Az ottani lóvasutársaság a a lovai számára abrakul szánt zabot trieurökkel tisztogattatta meg, hogy 10000 kg. közönséges piaci áru 95—170 kg. átlag 132 5 kg. szemetet adott. E szemetet megvizsgálták, s a próbául vett mennyiség minden kilogrammjában átlag 4300 könnyen látható és megkülönböztethető gyommagot találtak. Ebből jut 1 kg. zabra 570 drb. vagyis egy hectára a vetőmaggal közel 150 000 gyommagot viszünk ki ha nem trieurözzük a zabot. Hasonló kísérletet tettek Svájcban Stickhofban többször rostált búzával, melyet kereskedelmileg tisztának lehetett tekinteni. Ezen búzát trieurön át bocsátva, a szemétben annyi volt a gyommag, hogy abból minden kg. búzára 5630 szem jutott. A ki egyébiránt nem bizik e számokban, maga is megteheti ez egyszerű kísérletet.

— **A fecske hasznossága.** Egy fecskepár naponta átlag 16 óráig van mozgásban s minden fecske átlag 20 szor visz óránként enni-valót a fészekben levő kicsinyeknek s így mindkét öreg fecske átlag 600-szor jelen meg a fészeknél zsákmánynal. Ha mindenik öreg fecske a fészeknél megjelenés alkalmával 10—20 férget visz (?), egy fecske pár, naponta legkevesebb 6400 rovarot pusztít el. Ide számítva még az öregek napi élelmi szükségletét, a fecske-család napi rovarfogyasztása 700, a havi fogyasztás pedig 210,000. Az öregek, az első hónapban, midőn magokra vannak, 30,000 rovarot fogyasztanak s így az egész fecske-család, számítva abban hét főt, egy nyáron 576,000 ártalmas rovarot pusztít el. Ha egy faluban csak 100 fecske fészkel: ezek, a fiókákkal együtt, egy nyáron 57 millióval kevesbitik a kártékony férgék számát (Der Oekonom.)

— **Champignon gombák üres meleg ágyakban.** Nyáron és ősszel sokszor láthatunk a melegágyak szélén champignon gombákat, a melyeket senki sem ültetett oda. E gombák megjelenése arra figyelmeztet bennünket, hogy az üres melegágyakat, melyeknek nyáron

rendesen semmi hasznukat sem vesszük, gombatenyésztésre használhatjuk fel E célra kiássuk belőle a földet s a gombacsírákat az ágy fenekén levő trágyában rakjuk, egymástól 10—20 ctm. távolságra. A mély lyukakba dugdossuk és trágyával betakarjuk. Az egészre deszkákat rakunk oly módon, hogy a deszkák alá levegő férhessen. Derült, tikkasztó és esős időben a deszkákat ideiglenesen leszedhetjük, de a mint az idő megváltozik ismét visszarakjuk.

— **A földi bellák ellen;** az „Oekonom.“ a csontlisztet ajánlja. A zsenge növények behintendők égetett csontliszttel s azután a növényeket meg kell öntözni. A csontliszt, állítólag minden eddig ösmert szer hatását felülmulja.

— **Sört a tehénnek:** A „Mitth. der K. u. K. Landwirtschaft. gesellschaft für Kärnten“ írja, hogyannak a tehénnek, mely a fedezési kísérlet alkalmával makacsul ellenállt; 3—5 liter forrásban levő sört adtak, mire a fedezés teljesen sikerült.

Kérdések rovata.

26. Mi a legegyszerűbb mód s luczerna és lóhermag arankatartalmának kimutatására?

27. Mi módon pusztíthatjuk el legbiztosabban a hangyát?

28. Az almafákon mutatkozó, ugynevezet v é r t e ü miként pusztítható el.

29. Az istállók erős ammoniak szagját miként lehet elenyésztetni?

30. A házi állatokat hogyan védelmezhetjük meg a szunyogok és bögölyöktől?

Feleletek rovata

26. A feketében játszó, setétbarna, mákszemnél kisebb arankamag nemcsak nagyító üveg segítségével, hanem szabad szemmel is felismerhető. Ha azonban az aranka-rosta segítségével kiválasztott apró magvak minősége iránt nincs tisztában a gazda: csíráztatás utján biztosan kimutatható, ha vajjon arankás-e a kísérlet alá vett mag? Ha cserépbe elvetjük az arankát, 8—10 nap alatt kikél; ék alakú tövét sekélyen bocsátja földre s 2—3 cm. hosszú, levélnéjküli szárát, mely vékony czérnaszálhoz hasonlít, szákmány után nyújtja.

27. A hangyabolyt kissé megholygatva, öntsük le szénkénnel. Ez eljárás biztos sikerre vezet, főként, ha a szénkénegezés után leborítjuk a hangyabolyt, ennek terjedelmének megfelelő edénnyel (péld. üst), hogy a gázalakká váló szénkéneg, a boly minden részébe behatolhasson.

28. A vértetvek ellen egészen biztos szert nem ismerünk. A Nessler-féle oldat (40 gr. szappan, 50 gr. lang-olaj, 60 gr. dohányfőzelék

kisajtolva, 200 gr. boreczet, 1 liter víz) és a sapocarbollal való kezelés mellett, kielégítő siker éretett el. A „Sz. és B. G. L.“ szerint a fáknak mésztejjel való bekenése, vagy befeccskendezése, a leghathatósabb, de a mellett gondosan kell ápolni a fakérget, arról a mohát, zuzmót, elhalt kéregdarabokat el kell távolítani, s a mi legfőbb, a földet trágyázzuk, mert a kellően trágyázott földben, az egészséges fák megvannak kimélve a veszedelmes élődtől.

29. E czélra legalmasabb és legkönnyebben beszerezhető anyag a gyps. Finom poralakban kell az istállótrágyára hinteni. Ez által kettős czélt érünk u. m. nemcsak megkötjük az egészségtelen ammoniak-gázt, hanem egyszersmint elérjük azt is, hogy a trágyának eme becses alkatrésze a trágyában marad.

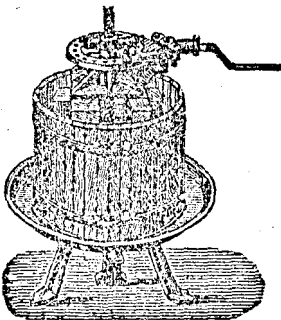
30. 64 gr. asa foetidát 2 decziliter boreczet és 4—5 decziliter vízzel vegyítsünk össze s e folyadékkal kenjűh be az állat amma testrészeit, a melyek nagyon meg vannak támadva. A diólevet forrázott eczettel vegyítve, higitott karbolsav és dohányforrázat szintén jó hatású.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Jósika Sámuel
Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Szerkesztésért felelős: Bodor László.

Hirdetés.

Mindennemű mezőgazdasági, szőlőmívelési és borászati gépek.

Borprések, gyümölcssajtók, szőlő- és gyümölcsmalmok } legújabb szerkezetek különböző nagyságban

Peronospora-készülékek, cséplőgépek, tisztító-malmok, valamint járgányok, tengeri-morzsolók, vetőgépek, ekék stb.

Aszaló készülékek gyümölcs és főzeléknemekre.

Önműködő zöldtakarmányi prések.

Szecskaavágó-gépek a legnagyobb választékban, a legolcsóbb arakban jeles kivitellel szállítja

HELLER IGNÁCZ, Bécs, Práter-ut. 78. sz.

Árjegyzékek és mindennemű tudósításokat kívánságra gratis és franco. (Díjmentesen.)

Tevékeny közbenjáró kívántatik és jól jutalmaztatik.

(1.) Árulóknak magas engedmény. (7—20.)

P I A C Z I Á R A K.

A h e t i v á s á r			Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tüzifa	1 kiló marhahús
h e l y e	n a p j a									széna	szalma		
k r a j k e z á r o k b a n													
Budapest	julius	14	métermázsa	783	—	620	—	815	507	—	—	—	—
Brassó	julius	11	hektoliter	670	460	420	440	290	410	130	80	180	44
Deés	julius	8	"	800	680	540	—	360	540	400	—	280	32
Fogarás	julius	11	"	650	600	400	—	280	400	200	140	200	31
Gyula-Fehérvár	junius	28	"	725	650	525	—	325	430	280	190	275	36
Kézdi Vásárhely	julius	10	"	670	—	470	420	290	440	350	90	240	36
Kolozsvár	julius	10	métermázsa	800	—	630	—	720	520	360	180	300	38
Maros-Vásárhely	julius	10	"	910	—	—	—	780	480	320	200	240	38
Nagy-Szeben	julius	11	hektoliter	650	530	440	480	280	400	150	110	325	40
Nagy Várad	julius	8	"	525	468	472	280	296	406	250	150	300	44
Sepsi Szt.-György	julius	14	"	660	550	440	400	260	430	350	150	150	36
Szász-Régen	julius	10	"	675	575	—	—	310	420	210	160	260	36
Torda	julius	12	"	750	550	550	—	325	400	300	30	225	32

Ny. Gámán J. örök. Kolozsv.